

zadanie projektowe

**REMONT POMIESZCZEŃ PARTERU, I i II PIĘTRA i PODDASZA
ORAZ PRZEBUDOWA W ZAKRESIE DOSTOSOWANIA DO POTRZEB
OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH – BUDYNEK RATUSZA MUZEUM
POZNANIA ODDZIAŁ MUZEUM NARODOWEGO W POZNANIU**

nazwa i adres
obiektu budowlanego

Muzeum Poznania
Oddział Muzeum Narodowego w Poznaniu
61-773 Poznań, Stary Rynek 1
dz. nr 98, ark. 17, obręb Poznań

kategoria obiektu

KATEGORIA IX

stadium

ZAŁĄCZNIKI

zawartość opracowania

wg spisu treści

inwestor

Muzeum Narodowe
w Poznaniu

61-745 Poznań, Aleje Karola Marcinkowskiego 9

jednostka projektowa

MICHNOWICZ STASZEWSKI ARCHITEKCI
61-501 POZNAŃ, UL. DĄBRÓWKI 2, b' / 4
TEL / FAX 61-6497394 WWW.MSA.NET.PL

ZAŁĄCZNIKI ZAWARTOŚĆ

Informacja BIOZ

Program Prac Konserwatorskich

INFORMACJA DOTYCZĄCA BEZPIECZEŃSTWA I OCHRONY ZDROWIA

Obiekt budowlany	REMONT POMIESZCZEŃ PARTERU, I i II PIĘTRA ORAZ PODDASZA ORAZ PRZEBUDOWA W ZAKRESIE DOSTOSOWANIA DO POTRZEB OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH – BUDYNEK RATUSZA MUZEUM POZNANIA OD- DZIAŁ MUZEUM NARODOWEGO W POZNANIU
Adres obiektu budowlanego	Muzeum Historii Miasta Poznania Oddział Muzeum Narodowego w Poznaniu 61-773 Poznań, Stary Rynek 1 dz. nr 98, ark. 17, obręb Poznań
Inwestor	Muzeum Narodowe w Poznaniu 61-745 Poznań, Aleje Karola Marcinkowskiego 9
Opracowanie	arch. Piotr Staszewski upr. nr 40/WPOKK/2015 uprawnienia budowlane w specjalności architektonicznej do projektowania i kierowania robotami budowlanymi bez ograniczeń

data 12.2021

ZAKRES ROBÓT

REMONT POMIESZCZEŃ PARTERU, I i II PIĘTRA ORAZ PODDASZA ORAZ PRZEBUDOWA W ZAKRESIE DOSTOSOWANIA DO POTRZEB OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH – BUDYNEK RATUSZA MUZEUM POZNANIA ODDZIAŁ MUZEUM NARODOWEGO W POZNANIU

1. KOLEJNOŚĆ WYKONYWANYCH ROBÓT

- 1.1. zagospodarowanie placu budowy
- 1.2. roboty wykończeniowe
- 1.3. maszyny i urządzenia techniczne użytkowane na placu budowy

2. INSTRUKTAŻ PRACOWNIKÓW PRZED PRZYSTĄPIENIEM DO REALIZACJI ROBÓT SZCZEGÓLNI NIEBEZPIECZNYCH

- szkolenie pracowników w zakresie bhp,
- zasady postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia
- zasady bezpośredniego nadzoru nad pracami szczególnie niebezpiecznymi przez wyznaczone w tym celu osoby
- zasady stosowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego

3. ŚRODKI TECHNICZNE I ORGANIZACYJNE ZAPOBIEGAJĄCE NIEBEZPIECZEŃSTWOM WYNIKAJĄCYM Z WYKONYWANIA ROBÓT BUDOWLANYCH.

ISTNIEJĄCE OBIEKTY BUDOWLANE

- teren zagospodarowany- BUDYNEK RATUSZA
- teren uzbrojony w: przyłącze energetyczne, wodociągowe, k.s i k.d. GAZ

1.1. Zagospodarowanie placu budowy

Zagospodarowanie terenu budowy wykonuje się przed rozpoczęciem robót budowlanych, co najmniej w zakresie:

- a) ogrodzenia terenu i wyznaczenia stref niebezpiecznych,
- b) wykonania dróg, wyjść i przejść dla pieszych,
- c) doprowadzenia energii elektrycznej oraz wody
- d) odprowadzenia ścieków lub ich utylizacji,
- e) urządzenia pomieszczeń higieniczno-sanitarnych i socjalnych,
- f) zapewnienia oświetlenia naturalnego i sztucznego,
- g) zapewnienia właściwej wentylacji,
- h) zapewnienia łączności telefonicznej,
- i) urządzenia składowisk materiałów i wyrobów

Teren budowy lub robót powinien być w miarę potrzeby ogrodzony lub skutecznie zabezpieczony przed osobami postronnymi. Wysokość ogrodzenia powinna wynosić, co najmniej 1,5m.

W ogrodzeniu placu budowy lub robót powinny być wykonane oddzielne bramy dla ruchu pieszego oraz pojazdów mechanicznych i maszyn budowlanych.

Szerokość ciągu pieszego jednokierunkowego powinna wynosić, co najmniej 0,75m, a dwukierunkowego 1,20m.

Dla pojazdów używanych w trakcie wykonywania robót budowlanych należy wyznaczyć i oznakować miejsca postojowe na terenie budowy.

Szerokość dróg komunikacyjnych na placu budowy lub robót powinna być dostosowana do używanych środków transportowych.

Drogi i ciągi pieszce na placu budowy powinny być utrzymane we właściwym stanie technicznym.

Nie wolno na nich składować materiałów, sprzętu lub innych przedmiotów.

Drogi komunikacyjne dla wózków i taczek oraz pochylnie, po których dokonuje się ręcznego przenoszenia ciężarów nie powinny mieć spadków większych niż 10%.

Przejścia i strefy niebezpieczne powinny być oświetlone i oznakowane znakami ostrzegawczymi lub znakami zakazu.

Przejścia o pochyleniu większym niż 15% należy zaopatrzyć w listwy umocowane poprzecznie, w odstępach nie mniejszych niż 0,40m lub schody o szerokości nie mniejszej niż 0,75m, zabezpieczone, co najmniej z jednej strony balustradą.

Balustrada składa się z deski krawężnikowej o wysokości 0,15m i poręczy ochronnej umieszczonej na wysokości 1,10m.

Wolną przestrzeń pomiędzy deską krawężnikową a poręczą należy wypełnić w sposób zabezpieczający pracowników przed upadkiem.

Strefa niebezpieczna, w której istnieje zagrożenie spadania z wysokości przedmiotów, powinna być ogrodzona balustradami i oznakowana w sposób uniemożliwiający dostęp osobom postronnym.

Strefa ta nie może wynosić mniej niż 1/10 wysokości, z której mogą spadać przedmioty, lecz nie mniej niż 6,0m.

Przejścia, przejazdy i stanowiska pracy w strefie niebezpiecznej powinny być zabezpieczone daszkami ochronnymi.

Daszki ochronne powinny znajdować się na wysokości nie mniejszej niż 2,4m nad terenem w najniższym miejscu i być nachylone pod kątem 45° w kierunku źródła zagrożenia.

Pokrycie daszków powinno być szczelne i odporne na przebicie przez spadające przedmioty.

Używanie daszków ochronnych jako rusztowań lub miejsc składowania narzędzi, sprzętu, materiałów jest zabronione.

Instalacje rozdziału energii elektrycznej na terenie budowy powinny być zaprojektowane i wykonane oraz utrzymywane i użytkowane w taki sposób, aby nie stanowiły zagrożenia pożarowego lub wybuchowego, lecz chroniły pracowników przed porażeniem prądem elektrycznym.

Roboty związane z podłączeniem, sprawdzaniem, konserwacją i naprawą instalacji i urządzeń elektrycznych mogą być wykonywane wyłącznie przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia.

Nie jest dopuszczalne sytuowanie stanowisk pracy, składowisk wyrobów i materiałów lub maszyn i urządzeń budowlanych bezpośrednio pod napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi lub w odległości liczonej w poziomie od skrajnych przewodów, mniejszej niż:

- a) 3,0 m – dla linii o napięciu znamionowym nieprzekraczającym 1 KV,
- b) 5,0 m – dla linii o napięciu znamionowym powyżej 1 KV, lecz nieprzekraczającym 15 KV,
- c) 10,0 m – dla linii o napięciu znamionowym powyżej 15 KV, lecz nieprzekraczającym 30 KV,
- d) 15,0 m – dla linii o napięciu znamionowym powyżej 30 KV, lecz nieprzekraczającym 110 KV,
- e) 30,0 m – dla linii o napięciu znamionowym powyżej 110 KV.

Żurawie samojezdne, koparki i inne urządzenia ruchome, które mogą zbliżyć się na niebezpieczną odległość do w/w napowietrznych lub kablowych linii elektroenergetycznych, powinny być wyposażone w sygnalizatory napięcia.

Rozdzielnice budowlane prądu elektrycznego znajdujące się na terenie budowy należy zabezpieczyć przed dostępem osób nieupoważnionych.

Rozdzielnice powinny być usytuowane w odległości nie większej niż 50,0 m od odbiorników energii.

Przewody elektryczne zasilające urządzenia mechaniczne powinny być zabezpieczone przed uszkodzeniami mechanicznymi, a ich połączenia z urządzeniami mechanicznymi wykonane w sposób zapewniający bezpieczeństwo pracy osób obsługujących takie urządzenia.

Okresowe kontrole stanu stacjonarnych urządzeń elektrycznych pod względem bezpieczeństwa powinny być przeprowadzane, co najmniej jeden raz w miesiącu, natomiast kontrola stanu i oporności izolacji tych urządzeń, co najmniej dwa razy w roku, a ponadto:

- a) przed uruchomieniem urządzenia po dokonaniu zmian i napraw części elektrycznych i mechanicznych,
- b) przed uruchomieniem urządzenia, jeżeli urządzenie było nieczynne przez ponad miesiąc,
- c) przed uruchomieniem urządzenia po jego przemieszczeniu.

W przypadkach zastosowania urządzeń ochronnych różnicowoprądowych w w/w instalacjach, należy sprawdzać ich działanie każdorazowo przed przystąpieniem do pracy.

Dokonywane naprawy i przeglądy urządzeń elektrycznych powinny być odnotowywane w książce konserwacji urządzeń. Należy zapewnić dostateczną ilość wody zdatnej do picia pracownikom zatrudnionym na budowie oraz do celów higieniczno - sanitarnych, gospodarczych i przeciwpożarowych.

Ilość wody do celów higienicznych przypadająca dziennie na każdego pracownika jednocześnie zatrudnionego nie może być mniejsza niż:

- a) 120 l – przy pracach w kontakcie z substancjami szkodliwymi, trującymi lub zakaźnymi albo powodującymi silne zabrudzenie pyłami, w tym 20 l w przypadku korzystania z natrysków,
- b) 90 l - przy pracach brudzących, wykonywanych w wysokich temperaturach lub wymagających zapewnienia należytej higieny procesów technologicznych, w tym 60 l w przypadku korzystania z natrysków,
- c) 30 l – przy pracach nie wymienionych w pkt. „a” i „b”.

Niezależnie od ilości wody określonej w pkt. „a”, „b”, „c” należy zapewnić, co najmniej 2,5 l na dobę na każdy metr kwadratowy powierzchni terenu poza budynkami, wymagającej polewania (tereny zielone, utwardzone ulice, place itp.)

Pracownikom zatrudnionym w warunkach szczególnie uciążliwych należy zapewnić:

- posiłki wydawane ze względów profilaktycznych,
- napoje, których rodzaj i temperatura powinny być dostosowane do warunków wykonywania pracy

Posiłki profilaktyczne należy zapewnić pracownikom wykonującym prace:

- związane z wysiłkiem fizycznym, powodującym w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny organizmu powyżej 1500 kcal u mężczyzn i powyżej 1 000 kcal u kobiet, wykonywane na otwartej przestrzeni w okresie zimowym; za okres zimowy uważa się okres od dnia 1 listopada do dnia 31 marca.

Napoje należy zapewnić pracownikom zatrudnionym:

- przy pracach na otwartej przestrzeni przy temperaturze otoczenia poniżej 10°C lub powyżej 25 °C.

Pracownik może przyrządzać sobie posiłki we własnym zakresie z produktów otrzymanych od pracodawcy.

Pracownikom nie przysługuje ekwiwalent pieniężny za posiłki i napoje.

Na terenie budowy powinny być urządzone i wydzielone pomieszczenia higieniczno – sanitarne i socjalne – szatnie (na odzież roboczą i ochronną), umywalnie, jadalnie, suszarnie oraz ustępy.

Dopuszczalne jest korzystanie z istniejących na terenie budowy pomieszczeń i urządzeń higieniczno – sanitarnych inwestora, jeżeli przewiduje to zawarta umowa.

Zabrania się urządzania w jednym pomieszczeniu szatni i jadalni w przypadkach, gdy na terenie budowy, na której roboty budowlane wykonuje więcej niż 20 – pracujących.

W takim przypadku, szafki na odzież powinny być dwudzielne, zapewniające możliwość przechowywania oddzielnie odzieży roboczej i własnej.

W pomieszczeniach higieniczno – sanitarnych mogą być stosowane ławki, jako miejsca siedzące, jeżeli są one trwale przytwierdzone do podłoża.

Jadalnia powinna składać się z dwóch części:

- a) jadalni właściwej, gdzie powinno przypadać co najmniej 1,10 m² powierzchni na każdego z pracowników jednocześnie spożywających posiłki,

- b) pomieszczeń do przygotowywania, wydawania napojów oraz zmywania naczyń stołowych.

W przypadku usytuowania pomieszczeń higieniczno – sanitarnych w kontenerach dopuszcza się niższą wysokość tych pomieszczeń, tj. do 2,20 m.

Na terenie budowy powinny być wyznaczone oznakowane, utwardzone i odwodnione miejsca do składania materiałów i wyrobów.

Składowiska materiałów, wyrobów i urządzeń technicznych należy wykonać w sposób wykluczający możliwość wywrócenia, zsunęcia, rozsunięcia się lub spadnięcia składowanych wyrobów i urządzeń.

Materiały drobnicowe powinny być ułożone w stosy o wysokości nie większej niż 2,0 m, a stosy materiałów workowanych ułożone w warstwach krzyżowo do wysokości nieprzekraczającej 10 – warstw.

Odległość stosów przy składowaniu materiałów nie powinna być mniejsza niż:

- a) 0,75 m - od ogrodzenia lub zabudowań,

- b) 5,00 m - od stałego stanowiska pracy.

Opieranie składowanych materiałów lub wyrobów o płoty, słupy napowietrznych linii elektroenergetycznych, konstrukcje wsporcze sieci trakcyjnej lub ściany obiektu budowlanego jest zabronione.

Wchodzenie i schodzenie ze stosu utworzonego ze składowanych materiałów lub wyrobów jest dopuszczalne przy użyciu drabiny lub schodów.

Teren budowy powinien być wyposażony w sprzęt niezbędny do gaszenia pożarów, który powinien być regularnie sprawdzany, konserwowany i uzupełniany, zgodnie z wymaganiami producentów i przepisów przeciwpożarowych.

Ilość i rozmieszczenie gaśnic przenośnych powinno być zgodne z wymaganiami przepisów przeciwpożarowych.

W pomieszczeniach zamkniętych należy zapewnić wymianę powietrza, wynikającą z potrzeb bezpieczeństwa pracy.

Wentylacja powinna działać sprawnie i zapewniać dopływ świeżego powietrza.

Nie może ona powodować przeciągów, wyzębienia lub przegrzewania pomieszczeń pracy.

1.2. Roboty wykończeniowe

Zagrożenia występujące przy wykonywaniu robót wykończeniowych:

- upadek pracownika z wysokości (brak balustrad ochronnych przy podestach roboczych rusztowania; brak stosowania sprzętu chroniącego przed upadkiem z wysokości przy wykonywaniu robót związanych z montażem lub demontażem rusztowania),

- uderzenie spadającym przedmiotem osoby postronnej korzystającej z ciągu pieszego usytuowanego przy budowanym lub remontowanym obiekcie budowlanym (brak wygradzenia strefy niebezpiecznej).

Roboty wykończeniowe zewnętrzne (elewacja budynku) mogą być wykonywane przy użyciu ruchomych podestów roboczych oraz rusztowań np. „MOSTOSTAL – BAUMANN”, „BOSTA – 70”, „STALKOL”, „RR - 1/30”, „PLETTAC”, „ROCO – 1”. Montaż rusztowań, ich eksploatacja i demontaż powinny być wykonane zgodnie z instrukcją producenta lub projektem indywidualnym.

Osoby zatrudnione, przy montażu i demontażu rusztowań oraz monterzy podestów roboczych powinien posiadać wymagane uprawnienia.

Osoby dokonujące montażu i demontażu rusztowań obowiązane są do stosowania urządzeń zabezpieczających przed upadkiem z wysokości.

Przed montażem i demontażem rusztowań należy wyznaczyć i wygradzić strefę niebezpieczną.

Rusztowania i ruchome podesty robocze powinny być wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem. Odbiór rusztowania dokonuje się wpisem do dziennika budowy lub w protokole odbioru technicznego. W przypadku rusztowań systemowych dopuszczalne jest umieszczenie poręczy ochronnej na wysokości 1,00 m. Rusztowania z elementów metalowych powinny być uziemione i posiadać instalację piorunochronną. Rusztowania usytuowane bezpośrednio przy drogach, ulicach oraz w miejscach przejazdów i przejść dla pieszych, powinny posiadać daszki ochronne i osłonę z siatek ochronnych. Stosowanie siatek ochronnych nie zwalnia z obowiązku stosowania balustrad. Roboty wykończeniowe wewnętrzne mogą być wykonywane z rusztowań składanych typu „Warszawa” (roboty tynkarskie, montażowe, instalacyjne) oraz drabin rozstawnych (roboty malarskie). Montaż rusztowań, ich eksploatacja i demontaż powinny być wykonane zgodnie z instrukcją producenta. Montaż i demontaż tego typu rusztowań może być przeprowadzony tylko i wyłącznie przez osoby odpowiednio przeszkolone w zakresie jego konstrukcji, montażu i demontażu. Rusztowania tego typu powinny być wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem. Dopuszcza się wykonywanie robót malarskich przy użyciu drabin rozstawnych tylko do wysokości nieprzekraczalnej 4,0 m od poziomu podłogi. Drabiny należy zabezpieczyć przed poślizgiem i rozsunięciem się oraz zapewnić ich stabilność. W pomieszczeniach, w których będą prowadzone roboty malarskie roztworami wodnymi, należy wyłączyć instalację elektryczną i stosować zasilanie, które nie będzie mogło spowodować zagrożenia prądem elektrycznym. Przy ręcznej lub mechanicznej obróbce elementów kamiennych, pracownicy powinni używać środków ochrony indywidualnej, takich jak:

- gogle lub przyłbice ochronne,
- hełmy ochronne,
- rękawice wzmocnione skórą,
- obuwie z wkładkami stalowymi chroniącymi palce stóp.

Stanowiska pracy powinny umożliwić swobodę ruchu, niezbędną do wykonywania pracy.

1.3. Maszyny i urządzenia techniczne użytkowane na placu budowy

Zagrożenia występujące przy wykonywaniu robót budowlanych przy użyciu maszyn i urządzeń technicznych:

- pochwycenie kończyny górnej lub kończyny dolnej przez napęd (brak pełnej osłony napędu),
- potrącenie pracownika lub osoby postronnej tyłką koparki przy wykonywaniu robót na placu budowy lub w miejscu dostępnym dla osób postronnych (brak wygradzenia strefy niebezpiecznej),
- porażenie prądem elektrycznym (brak zabezpieczenia przewodów zasilających urządzenia mechaniczne przed uszkodzeniami mechanicznymi).

Maszyny i inne urządzenia techniczne oraz narzędzia zmechanizowane powinny być montowane, eksploatowane i obsługiwane zgodnie z instrukcją producenta oraz spełniać wymagania określone w przepisach dotyczących systemu oceny zgodności.

Maszyny i inne urządzenia techniczne, podlegające dozorowi technicznemu, mogą być używane na terenie budowy tylko wówczas, jeżeli wystawiono dokumenty uprawniające do ich eksploatacji.

Wykonawca, użytkujący maszyny i inne urządzenia techniczne, niepodlegające dozorowi technicznemu, powinien udostępnić organom kontroli dokumentację techniczną – ruchową lub instrukcję obsługi tych maszyn lub urządzeń.

Operatorzy lub maszyniści żurawi, maszyn budowlanych, kierowcy wózków i innych maszyn o napędzie silnikowym powinni posiadać wymagane kwalifikacje.

Stanowiska pracy operatorów maszyn lub innych urządzeń technicznych, które nie posiadają kabin, powinny być:

- zadaszone i zabezpieczone przed spadającymi przedmiotami,
- osłonięte w okresie zimowym.

2. INSTRUKTAŻ PRACOWNIKÓW PRZED PRZYSTĄPIENIEM DO REALIZACJI ROBÓT SZCZEGÓLNIE NIEBEZPIECZNYCH

Szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych, przeprowadza się jako:

- szkolenie wstępne,
- szkolenie okresowe.

Szkolenia te przeprowadzane są w oparciu o programy poszczególnych rodzajów szkolenia.

Szkolenia wstępne ogólne („instruktaż ogólny”) przechodzą wszyscy nowo zatrudniani pracownicy przed dopuszczeniem do wykonywania pracy.

Obejmuje ono zapoznanie pracowników z podstawowymi przepisami bhp zawartymi w Kodeksie pracy, w układach zbiorowych pracy i regulaminach pracy, zasadami bhp obowiązującymi w danym zakładzie pracy oraz zasadami udzielania pierwszej pomocy.

Szkolenie wstępne na stanowisku pracy („Instruktaż stanowiskowy”) powinien zapoznać pracowników z zagrożeniami występującymi na określonym stanowisku pracy, sposobami ochrony przed zagrożeniami, oraz metodami bezpiecznego wykonywania pracy na tym stanowisku.

Pracownicy przed przystąpieniem do pracy, powinni być zapoznani z ryzykiem zawodowym związanym z pracą na danym stanowisku pracy.

Fakt odbycia przez pracownika szkolenia wstępnego ogólnego, szkolenia wstępnego na stanowisku pracy oraz zapoznania z ryzykiem zawodowym, powinien być potwierdzony przez pracownika na piśmie oraz odnotowany w aktach osobowych pracownika.

Szkolenia wstępne podstawowe w zakresie bhp, powinny być przeprowadzone w okresie nie dłuższym niż 6 – miesięcy od rozpoczęcia pracy na określonym stanowisku pracy.

Szkolenia okresowe w zakresie bhp dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych, powinny być przeprowadzane w formie instruktażu nie rzadziej niż raz na 3 – lata, a na stanowiskach pracy, na których występują szczególne zagrożenia dla zdrowia lub życia oraz zagrożenia wypadkowe – nie rzadziej niż raz w roku.

Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach operatorów żurawi, maszyn budowlanych i innych maszyn o napędzie silnikowym powinni posiadać wymagane kwalifikacje.

Powyższy wymóg nie dotyczy betoniarek z silnikami elektrycznymi jednofazowymi oraz silnikami trójfazowymi o mocy do 1 KW.

Na placu budowy powinny być udostępnione pracownikom do stałego korzystania, aktualne instrukcje bezpieczeństwa i higieny pracy dotyczące:

- wykonywania prac związanych z zagrożeniami wypadkowymi lub zagrożeniami zdrowia pracowników,
- obsługi maszyn i innych urządzeń technicznych,
- postępowania z materiałami szkodliwymi dla zdrowia i niebezpiecznymi,
- udzielania pierwszej pomocy.

W/w instrukcje powinny określać czynności do wykonywania przed rozpoczęciem danej pracy, zasady i sposoby bezpiecznego wykonywania danej pracy, czynności do wykonywania po jej zakończeniu oraz zasady postępowania w sytuacjach awaryjnych stwarzających zagrożenia dla życia lub zdrowia pracowników.

Nie wolno dopuścić pracownika do pracy, do której wykonywania nie posiada wymaganych kwalifikacji lub potrzebnych umiejętności, a także dostatecznej znajomości przepisów oraz zasad BHP.

Bezpośredni nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy na stanowiskach pracy sprawują odpowiednio kierownik budowy (kierownik robót) oraz mistrz budowlany, stosownie do zakresu obowiązków.

3. ŚRODKI TECHNICZNE I ORGANIZACYJNE ZAPOBIEGAJĄCE NIEBEZPIECZEŃSTWOM WYNIKAJĄCYM Z WYKONYWANIA ROBÓT BUDOWLANYCH.

Bezpośredni nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy na stanowiskach pracy sprawują odpowiednio kierownik budowy (kierownik robót) oraz mistrz budowlany, stosownie do zakresu obowiązków.

Nieprzestrzeganie przepisów bhp na placu budowy prowadzi do powstania bezpośrednich zagrożeń dla życia lub zdrowia pracowników.

- przyczyny organizacyjne powstania wypadków przy pracy:

a) niewłaściwa ogólna organizacja pracy

- 1) nieprawidłowy podział pracy lub rozplanowanie zadań,
- 2) niewłaściwe polecenia przełożonych,
- 3) brak nadzoru,
- 4) brak instrukcji posługiwania się czynnikiem materialnym,
- 5) tolerowanie przez nadzór odstępstw od zasad bezpieczeństwa pracy,
- 6) brak lub niewłaściwe przeszkolenie w zakresie bezpieczeństwa pracy i ergonomii,
- 7) dopuszczenie do pracy człowieka z przeciwwskazaniami lub bez badań lekarskich;

b) niewłaściwa organizacja stanowiska pracy:

- 1) niewłaściwe usytuowanie urządzeń na stanowiskach pracy,
- 2) nieodpowiednie przejścia i dojścia,
- 3) brak środków ochrony indywidualnej lub niewłaściwy ich dobór

- przyczyny techniczne powstania wypadków przy pracy:

a) niewłaściwy stan czynnika materialnego:

- 1) wady konstrukcyjne czynnika materialnego będące źródłem zagrożenia,
- 2) niewłaściwa stateczność czynnika materialnego,
- 3) brak lub niewłaściwe urządzenia zabezpieczające,
- 4) brak środków ochrony zbiorowej lub niewłaściwy ich dobór,
- 5) brak lub niewłaściwa sygnalizacja zagrożeń,
- 6) niedostosowanie czynnika materialnego do transportu, konserwacji lub napraw;

a) niewłaściwe wykonanie czynnika materialnego:

- 1) zastosowanie materiałów zastępczych,
  - 2) niedotrzymanie wymaganych parametrów technicznych;
- a) wady materiałowe czynnika materialnego:
    - 1) ukryte wady materiałowe czynnika materialnego;
  - a) niewłaściwa eksploatacja czynnika materialnego:
    - 1) nadmierna eksploatacja czynnika materialnego,
    - 2) niedostateczna konserwacja czynnika materialnego,
    - 3) niewłaściwe naprawy i remonty czynnika materialnego.

Osoba kierująca pracownikami jest obowiązana:

- organizować stanowiska pracy zgodnie z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy,
- dbać o sprawność środków ochrony indywidualnej oraz ich stosowania zgodnie z przeznaczeniem,
- organizować, przygotowywać i prowadzić prace, uwzględniając zabezpieczenie pracowników przed wypadkami przy pracy, chorobami zawodowymi i innymi chorobami związanymi z warunkami środowiska pracy,
- dbać o bezpieczny i higieniczny stan pomieszczeń pracy i wyposażenia technicznego, a także o sprawność środków ochrony zbiorowej i ich stosowania zgodnie z przeznaczeniem,

Na podstawie:

- oceny ryzyka zawodowego występującego przy wykonywaniu robót na danym stanowisku pracy
- wykazu prac szczególnie niebezpiecznych,
- określenia podstawowych wymagań bhp przy wykonywaniu prac szczególnie niebezpiecznych,
- wykazu prac wykonywanych przez co najmniej dwie osoby,
- wykazu prac wymagających szczególnej sprawności psychofizycznej

kierownik budowy powinien podjąć stosowne środki profilaktyczne mające na celu:

- zapewnić organizację pracy i stanowisk pracy w sposób zabezpieczający pracowników przed zagrożeniami wypadkowymi oraz oddziaływaniem czynników szkodliwych i uciążliwych,
- zapewnić likwidację zagrożeń dla zdrowia i życia pracowników głównie przez stosowanie technologii, materiałów i substancji nie powodujących takich zagrożeń.

W razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia pracowników osoba kierująca, pracownikami obowiązana jest do niezwłocznego wstrzymania prac i podjęcia działań w celu usunięcia tego zagrożenia.

Pracownicy zatrudnieni na budowie, powinni być wyposażeni w środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze, zgodnie z tabelą norm przydziału środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego opracowaną przez pracodawcę.

Środki ochrony indywidualnej w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa użytkowników tych środków powinny zapewniać wystarczającą ochronę przed występującymi zagrożeniami (np. upadek z wysokości, uszkodzenie głowy, twarzy, wzroku, słuchu).

Kierownik budowy obowiązany jest informować pracowników o sposobach posługiwania się tymi środkami.

Podstawa prawna opracowania:

- ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (t. jedn. Dz.U. z 1998 r. Nr 21 poz.94 z późn.zm.)
- art.21 „a” ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2000 r. Nr 106 poz.1126 z późn.zm.)
- ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym (Dz.U.Nr 122 poz.1321 z późn.zm.)
- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 27 sierpnia 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz szczegółowego zakresu rodzajów robót budowlanych, stwarzających zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ludzi (Dz.U. Nr 151 poz.1256)
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie szczególnych zasad szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U.Nr62 poz. 285)
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie rodzajów prac wymagających szczególnej sprawności psychofizycznej (Dz.U.Nr 62 poz. 287)
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie rodzajów prac, które powinny być wykonywane przez co najmniej dwie osoby (Dz.U.Nr 62 poz. 288)
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 maja 1996 r. w sprawie uprawnień rzeczoznawców do spraw bezpieczeństwa i higieny pracy, zasad opiniowania projektów budowlanych, w których przewiduje się pomieszczenia pracy oraz trybu powoływania członków Komisji Kwalifikacyjnej do Oceny Kandydatów na Rzeczoznawców (Dz.U.Nr 62 poz. 290)
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów (Dz.U.Nr 60 poz. 278)
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U.Nr 129 poz. 844 z późn.zm.)

- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2000 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych (Dz.U.Nr 118 poz. 1263)
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu (Dz.U.Nr 120 poz. 1021)
- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz.U.Nr 47 poz. 401).

zadanie projektowe

**REMONT POMIESZCZEŃ PARTERU, I I II PIĘTRA ORAZ PODDASZA
ORAZ PRZEBUDOWA W ZAKRESIE DOSTOSOWANIA DO POTRZEB
OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH – BUDYNEK RATUSZA MUZEUM
POZNANIA ODDZIAŁ MUZEUM NARODOWEGO W POZNANIU**

nazwa i adres
obiektu budowlanego

Muzeum Poznania
Oddział Muzeum Narodowego w Poznaniu
61-773 Poznań, Stary Rynek 1
dz. nr 98, ark. 17, obręb Poznań

kategoria obiektu

KATEGORIA IX

stadium

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

zawartość opracowania

wg spisu treści

inwestor

Muzeum Narodowe
w Poznaniu

61-745 Poznań, Aleje Karola Marcinkowskiego 9

jednostka projektowa

MICHNOWICZ STASZEWSKI ARCHITEKCI
61-501 POZNAŃ, UL. DĄBRÓWKI 2, b' / 4
TEL / FAX 61-6497394 WWW.MSA.NET.PL

architektura

Konservator dzieł sztuki
mgr Katarzyna Wypych

Konservator dzieł sztuki
Mgr Arkadiusz Wypych

mgr Katarzyna Wypych

Konservator Rzeźby Kamiennej
i Detalu Architektonicznego
Nr dyplomu 1925/1997

mgr Arkadiusz Wypych

Konservator Malarstwa i Rzeźby
Polichromowanej
Nr dyplomu 2050/1998

Programy konserwatorskie

**Zadanie : Modernizacja i renowacja wnętrz budynku Ratusza -
Muzeum Historii Miasta Poznania , Oddział MN w Poznaniu**

Opracował:

Katarzyna Wypych

Arkadiusz Wypych

ZAŁĄCZNIK BADANIA I PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH POLICHROMIE

**Badania technologiczno - konserwatorskie w czterech
pomieszczeniach I-ego piętra Muzeum Historii Miasta Poznania
(Ratusza) - Sali Renesansowej, Sali Królewskiej, Sali Sądowej i klatki
schodowej**

Autorzy badań:

Prof. dr hab. Dariusz Markowski

mgr Maja Rogowska

Spis treści

1.0.	Cel i zakres opracowania	4
2.0.	Stan zachowania poszczególnych elementów zabytkowych wyposażenia Ratusza	5
2.1.	Parter - Pracownia naukowa Gabinet kierownika oddziału Muzeum	5
2.1.1.	Stan zachowania ścian i sklepień	5
2.2.	I piętro - Sala Renesansowa	6
2.2.1.	Stan zachowania ścian i sklepień	6
2.2.2.	Stan zachowania elementów kamiennych	6
2.3.	I piętro - Sala Królewska	7
2.3.1.	Stan zachowania ścian i sklepień	7
2.3.2.	Stan zachowania elementów kamiennych	7
2.4.	I piętro - Sala Sądowa	8
2.4.1.	Stan zachowania ścian i sklepień	8
2.4.2.	Stan zachowania elementów kamiennych	8
2.5.	Klatka schodowa	9
2.5.1.	Stan zachowania ścian	9
2.5.2.	Stan zachowania drewnianych schodów i metalowych balustrad	9
2.5.3.	Stan zachowania elementów kamiennych	9
2.6.	II piętro - Sala Wielka	10
2.6.1.	Stan zachowania drewnianych stropów	10
2.6.2.	Stan zachowania drewnianych parapetów	10
2.6.3.	Stan zachowania metalowych drzwiczek – 2 sztuki	10
2.7.	II piętro - Sala Południowa	11
2.7.1.	Stan zachowania drewnianych stropów	11
2.7.2.	Stan zachowania drewnianych parapetów	11
2.8.	II piętro - Pracownia naukowa (nr 12)	11
2.8.1.	Stan zachowania drewnianych stropów	11
2.8.2.	Stan zachowania drewnianych parapetów	11
2.9.	III piętro - Podest	11
2.9.1.	Stan zachowania parkietu	11
2.9.2.	Stan zachowania metalowych drzwi – 2 sztuki	11
2.10.	IV piętro	11
2.10.1.	Stan zachowania metalowych schodów i balustrad	11

3.0.	Ogólne założenia konserwatorskie dla poszczególnych zabytkowych elementów wyposażenia wnętrz Ratusza:	12
3.1.	Konserwacja kamiennych portali	12
3.2.	Konserwacja kamiennych schodów	12
3.3.	Renowacja kamiennych parapetów	12
3.4.	Renowacja kamiennych posadzek i cokołów przyposadzkowych	12
3.5.	Renowacja metalowych elementów wyposażenia (drzwi metalowe, balustrady itp.)	13
3.6.	Konserwacja pomnika króla Stanisława Augusta Poniatowskiego	13
3.7.	Pracownia naukowa Gabinet kierownika oddziału Muzeum -prace konserwatorskie przy ścianach i sklepieniach	13
3.8.	Mała klatka schodowa z Sali Renesansowej - - renowacja drewnianych stopni	14
3.9.	Sala Wielka – II piętro; nr 11, Sala Południowa – II piętro; nr 10 (renowacja drewnianych stropów i drewnianych parapetów	14
3.10.	III piętro – podest - renowacja podłogi	16

1.0. Cel i zakres opracowania

Cel opracowania

Niniejsze opracowanie stanowi integralną część projektu modernizacji renowacji wnętrza budynku Ratusza – Muzeum Poznania , Oddziału MN w Poznaniu i dotyczy elementów zabytkowych, wchodzących w skład jego wyposażenia.

Zakres przewidzianych prac konserwatorskich

Parter

1. Pracownia naukowa Gabinet kierownika oddziału Muzeum
  - Prace konserwatorskie przy ścianach i sklepieniach
  - Konserwacja obiektów kamiennych parapety, posadzka i cokoły przypodłogowe

I piętro

1. Sala Renesansowa
  - Prace konserwatorskie przy ścianach i sklepieniach
  - Konserwacja obiektów kamiennych : dwa portale, trzy filary , schody i balustrada w narożniku pół-zach, parapety, posadzka i cokoły przypodłogowe
2. Sala Królewska
  - Prace konserwatorskie przy ścianach i sklepieniach
  - Konserwacja obiektów kamiennych: dwa portale, dwa filary, kominek, parapety, posadzka i cokoły przypodłogowe
3. Sala Sądowa
  - Prace konserwatorskie przy ścianach i sklepieniach
  - Konserwacja obiektów kamiennych: dwa portale, parapety, posadzka i cokoły przypodłogowe
  - Konserwacja pomnika Stanisława Augusta Poniatowskiego
4. Klatka schodowa
  - renowacja schodów i balustrady (od parteru do 2. piętra)
  - Konserwacja obiektów : dwa portale , parapety, posadzka i cokoły przypodłogowe

II piętro

1. Sala Wielka
  - renowacja drewnianych stropów
  - renowacja drewnianych parapetów
  - renowacja metalowych drzwiczek, prowadzących do południowych wieżyczek – 2 sztuki

2. Sala Południowa
  - renowacja drewnianych stropów
  - renowacja drewnianych parapetów
3. Pracownia naukowa (nr 12)
  - renowacja drewnianych stropów
  - - renowacja drewnianych parapetów

III piętro

1. Podest
  - renowacja podłogi- parkiet drewniany
  - renowacja metalowych drzwi – 2 sztuki

IV piętro

- renowacja metalowych schodów i balustrad
- schody techniczne dwa biegi

2.0. Stan zachowania poszczególnych elementów zabytkowych wyposażenia Ratusza

2.1. Parter - Pracownia naukowa Gabinet kierownika oddziału Muzeum

2.1.1. Stan zachowania ścian i sklepień

Przed rozpoczęciem prac konserwatorskich konieczne jest przeprowadzenie badań, stratygraficznych. Pozwolą one na dokładne rozpoznanie historycznych dekoracji malarskich na powierzchni ścian i sklepienia - ich charakteru, kolorystyki i stanu zachowania. Pozwoli to na doprecyzowanie programu prac. W wypadku stwierdzenia obecności historycznych tynków i polichromii, konieczne będzie podjęcie decyzji o dalszym postępowaniu - ich odstonięciu i przeprowadzeniu pełnej konserwacji lub zabezpieczeniu i przykryciu nowym tynkiem. W związku z tym w poniższym programie przedstawiono dwa alternatywne tryby postępowania.

Na powierzchni sklepienia i ścian nie stwierdzono występowania pęknięć, śladów degradacji tynków i warstw malarskich spowodowanych ich zawilgoceniem. Nie zakłada się więc konieczności interwencji konstruktorskich.

W spływach sklepiennych powierzchnia sklepień płynnie przechodzi w płaszczyznę ściany. W związku z tym przyjęto, że nie są one wyróżnione w warstwie tynków. Docelowo, jeśli będzie taka konieczność mogą zostać zróżnicowane barwnie.

2.2. I piętro - Sala Renesansowa

2.2.1. Stan zachowania ścian i sklepień

Ocena stanu zachowania ścian i sklepień zgodnie z opracowaniem „Badania technologiczno – konserwatorskie w czterech pomieszczeniach I-ego piętra Muzeum Historii Miasta Poznania (Ratusza) – Sali Renesansowej , Sali Królewskiej, Sali Sądowej i klatki schodowej” D Markowski i M. Rogowska , Bydgoszcz 2021

2.2.2. Stan zachowania elementów kamiennych

Portal P 1 , Portal P 2 oraz Filary 1,2,3 (3 – pilaster):

Ogólny stan zachowania portali i filarów jest dobry. Głównymi oznakami zniszczeń są zabrudzenia (szczególnie widoczne w wnękach ościeży) oraz zaplamienia pozostające w strukturze piaskowca, prawdopodobnie pozostałość po spoiwach usuniętych, podczas wcześniejszych prac konserwatorskich, przemalowań. Drobne uszkodzenia mechaniczne widoczne są na krawędziach ciosów kamiennych. Ubytki w kamieniu uzupełnione są przy pomocy kamiennych fleków wykonanych z odpowiednio dobranego piaskowca lub zapraw mineralnych .

Widoczna obecnie aranżacja kolorystyczna portali pochodzi z czasów ostatniej renowacji z końca lat 90-tych XX wieku i pozostaje w dobrym stanie.

Schody i balustrada w narożniku półd-zach

Parapety

Powierzchnia parapetów pokryta jest pastami zabezpieczającymi , tworząc szklistą czarną warstwę.

Posadzka i cokoły przypodłogowe

Powierzchnie posadzki i cokołów pokrywają warstwy past zabezpieczających, nadające jej połysk. Łatwo dostępne powierzchnie posadzek są systematycznie czyszczone, natomiast w narożnikach, we wnękach pod kaloryferami oraz cokoły przypodłogowe gdzie gromadzące się nawarstwienia dodatkowo utrwalane są kolejnymi warstwami past.

Na płytach posadzkowych widoczne są miejscowe spękania. Miejscowo występują także ubytki uzupełnione przy pomocy flek z podobnego piaskowca lub przy pomocy zaprawy cementowej.

Obserwuje się także ubytki zaprawy wypełniającej fugi pomiędzy płytami.

2.3. I piętro - Sala Królewska

2.3.1. Stan zachowania ścian i sklepień

Ocena stanu zachowania ścian i sklepień zgodnie z opracowaniem „Badania technologiczno – konserwatorskie w czterech pomieszczeniach I-ego piętra Muzeum Historii Miasta Poznania (Ratusza) – Sali Renesansowej , Sali Królewskiej, Sali Sądowej i klatki schodowej” D Markowski i M. Rogowska , Bydgoszcz 2021

2.3.2. Stan zachowania elementów kamiennych

Portal P 3 , Portal P 4 oraz Filary 4 i 5(pilaster):

Ogólny stan zachowania portali i filarów jest dobry. Głównymi oznakami zniszczeń są zabrudzenia (szczególnie widoczne w wnękach ościeży) oraz zaplamienia pozostające w strukturze piaskowca, Drobnie uszkodzenia mechaniczne widoczne są na krawędziach ciosów kamiennych. Ubytki w kamieniu uzupełnione są przy pomocy kamiennych fleków wykonanych z odpowiednio dobranego piaskowca lub zapraw mineralnych . Na powierzchni Portalu P 3 widoczne są ślady polichromii.

Kominek

Ogólny stan zachowania kominka jest dobry. Głównymi oznakami zniszczeń są oraz zaplamienia widoczne na całej powierzchni kamienia , pozostające w strukturze piaskowca, Drobnie uszkodzenia mechaniczne widoczne są na krawędziach ciosów kamiennych. Ubytki w kamieniu uzupełnione są przy pomocy kamiennych fleków wykonanych z odpowiednio dobranego piaskowca lub zapraw mineralnych . W najbardziej dekoracyjnej partii okapowej kominka widoczne są ślady polichromii. Tarcza herbowa nosi ślady działań konserwatorski w postaci rekonstrukcji czerwonego tła

Parapety

Powierzchnia parapetów pokryta jest pastami zabezpieczającymi, tworząc szklistą czarną warstwę.

Posadzka i cokoły przypodłogowe

Powierzchnie posadzki i cokołów pokrywają warstwy past zabezpieczających, nadające jej połysk. Łatwo dostępne powierzchnie posadzek są systematycznie czyszczone, natomiast w narożnikach, we wnękach pod kaloryferami oraz cokoły przypodłogowe gdzie gromadzące się nawarstwienia dodatkowo utrwalane są kolejnymi warstwami past.

Na płytach posadzkowych widoczne są miejscowe spękania. Miejscowo występują także ubytki uzupełnione przy pomocy flek z podobnego piaskowca lub przy pomocy zaprawy cementowej.

Obserwuje się także ubytki zaprawy wypełniającej fugi pomiędzy płytami.

2.4. I piętro - Sala Sądowa

2.4.1. Stan zachowania ścian i sklepień

Ocena stanu zachowania ścian i sklepień zgodnie z opracowaniem „Badania technologiczno – konserwatorskie w czterech pomieszczeniach I-ego piętra Muzeum Historii Miasta Poznania (Ratusza) – Sali Renesansowej , Sali Królewskiej, Sali Sądowej i klatki schodowej” D Markowski i M. Rogowska , Bydgoszcz 2021

2.4.2. Stan zachowania elementów kamiennych

Portal P 5 , Portal P 6

Ogólny stan zachowania portali jest dobry. Głównymi oznakami zniszczeń są zabrudzenia (szczególnie widoczne w wnękach ościeży) oraz zaplamienia pozostające w strukturze piaskowca, Drobnie uszkodzenia mechaniczne widoczne są na krawędziach ciosów kamiennych. Ubytki w kamieniu uzupełnione są przy pomocy kamiennych fleków wykonanych z odpowiednio dobranego piaskowca lub zapraw mineralnych . Na powierzchni Portalu P 3 widoczne są ślady polichromii.

Pomnik Stanisława Augusta Poniatowskiego

Powierzchnie rzeźby pokrywają wielowarstwowe przemalowania. Miejsca wcześniej prawdopodobnie opracowane w technice pozłotniczej obecnie pokryte są farbą imitującą złocenia (?) W miejscach płytkiego reliefu nawarstwienia z farb powodują zmniejszenie czytelności rysunku (np. tarcza herbowa) Drobnie ubytki w dolnych partiach pomnika - na krawędziach cokołu.

Parapety

Powierzchnia parapetów pokryta jest pastami zabezpieczającymi , tworząc szklistą czarną warstwę.

Posadzka i cokoły przypodłogowe

Powierzchnie posadzki i cokołów pokrywają warstwy past zabezpieczających, nadające jej połysk. Łatwo dostępne powierzchnie posadzek są systematycznie czyszczone, natomiast w narożnikach, we wnękach pod kaloryferami oraz cokoły przypodłogowe gdzie gromadzące się nawarstwienia dodatkowo utrwalane są kolejnymi warstwami past.

Na płytach posadzkowych widoczne są miejscowe spękania. Miejscowo występują także ubytki uzupełnione przy pomocy flek z podobnego piaskowca lub przy pomocy zaprawy

cementowej.

Obserwuje się także ubytki zaprawy wypełniającej fugi pomiędzy płytami.

2.5. Klatka schodowa

2.5.1. Stan zachowania ścian

Ocena stanu zachowania ścian i sklepień zgodnie z opracowaniem „Badania technologiczno – konserwatorskie w czterech pomieszczeniach I-ego piętra Muzeum Historii Miasta Poznania (Ratusza) – Sali Renesansowej , Sali Królewskiej, Sali Sądowej i klatki schodowej” D Markowski i M. Rogowska , Bydgoszcz 2021

2.5.2. Stan zachowania drewnianych schodów i metalowych balustrad

Schody są murowane. Podstopnice wraz ze ścianami klatki schodowej są otynkowane i malowane. Stopnie pokryte są drewnianą okładziną wykonaną z drewna dębowego. Drewniana okładzina jest niewątpliwie współczesna. Jej stan zachowania jest stosunkowo dobry. Nie stwierdzono żadnych śladów żerowania owadów lub rozwoju grzybów domowych. Stopnie noszą ślady sporadycznego użytkowania. Lakier na powierzchni jest w ich środkowej części przetarty. Powierzchnie stopni są równe, tylko krawędzie są nieco zaokrąglone. Na płaszczyznach stopni, wzdłuż krawędzi naklejone są taśmy antypoślizgowe, częściowo wytarte lub zerwane. Powierzchnie stopni są znacznie zabrudzone. Wszystkie stopnie są stabilne. W związku z tym nie przewiduje się ich demontażu. Wszystkie prace mogą zostać przeprowadzone na miejscu.

2.5.3. Stan zachowania elementów kamiennych

Portal P 7 , Portal P 8

Ogólny stan zachowania portali jest dobry. Głównymi oznakami zniszczeń są zabrudzenia (szczególnie widoczne w wnękach ościeży) oraz zaplamienia pozostające w strukturze piaskowca, prawdopodobnie pozostałość po spoiwach usuniętych, podczas wcześniejszych prac konserwatorskich, przemalowań. Drobne uszkodzenia mechaniczne widoczne są na krawędziach ciosów kamiennych. Ubytki w kamieniu uzupełnione są przy pomocy kamiennych fleków wykonanych z odpowiednio dobranego piaskowca lub zapraw mineralnych .

Posadzka i cokoły przypodłogowe

Powierzchnie posadzki i cokołów pokrywają warstwy past zabezpieczających, nadające jej połysk. Łatwo dostępne powierzchnie posadzek są systematycznie czyszczone,

natomiast w narożnikach, we wnękach pod kaloryferami oraz cokoły przypodłogowe gdzie gromadzące się nawarstwienia dodatkowo utrwalane są kolejnymi warstwami past.

Na płytach posadzkowych widoczne są miejscowe spękania. Miejscowo występują także ubytki uzupełnione przy pomocy flek z podobnego piaskowca lub przy pomocy zaprawy cementowej.

Obserwuje się także ubytki zaprawy wypełniającej fugi pomiędzy płytami.

2.6. II piętro - Sala Wielka

2.6.1. Stan zachowania drewnianych stropów

Stropy w pomieszczeniach nr. 10-12 pochodzą z czasów powojennej odbudowy ratusza. Są więc stosunkowo współczesną rekonstrukcją / aranżacją historycznych wnętrz. Ich stan techniczny nie budzi większych zastrzeżeń. Nie stwierdzono śladów żerowania owadów bądź rozwoju grzybów domowych. Pęknięcia i niewielkie szczeliny widoczne pomiędzy poszczególnymi elementami konstrukcji są skutkiem pracy drewna. W stabilnych klimatycznie warunkach wnętrz muzealnych nie powinny się pogłębiać i zapewne pozostają bez wpływu na jego właściwości konstrukcyjne. Powierzchnie stropów są zakurzone. Belki przyścienne w wielu miejscach zostały zabrudzone podczas malowania ścian. Największy problem natury estetycznej stanowi sposób montażu instalacji elektrycznych, przeciwpożarowych itp. na powierzchni belek stropowych.

2.6.2. Stan zachowania drewnianych parapetów

Parapety okienne, podobnie jak stropy w pomieszczeniach są współczesne. Wykonane są, z drewna dębowego, którego stan zachowania nie wzbudza większych zastrzeżeń. Nie stwierdzono śladów żerowania owadów ani rozwoju grzybów domowych. Ich powierzchnia zabezpieczona jest stosunkowo grubą warstwą lakieru. Niewykluczone, że dla odświeżenia były kilkakrotnie lakierowane. Powierzchnia jest znacznie przyciemniła, pożółkła i nierównomiernie zmatowiona. Miejscami na krawędziach lakier jest przetarty do drewna. Podobnie jak w wypadku stropów miejsca w sąsiedztwie ścian zostały zabrudzone podczas ich malowania.

2.6.3. Stan zachowania metalowych drzwiczek – 2 sztuki

Drzwiczki wykonane z blaszanych arkuszy i płaskowników ułożonych w kratownicę w romb, nabite na podłoże drewniane wykonane z desek. Pozostają w dobrym stanie bez oznak korozji metalu. Pokryte obecnie w części metalowej – czarną farbą, w części drewnianej- lakierem bezbarwnym (ekspozycja drewna)

2.7. II piętro - Sala Południowa

2.7.1. Stan zachowania drewnianych stropów

2.7.2. Stan zachowania drewnianych parapetów

2.8. II piętro - Pracownia naukowa (nr 12)

2.8.1. Stan zachowania drewnianych stropów

2.8.2. Stan zachowania drewnianych parapetów

2.9. III piętro - Podest

2.9.1. Stan zachowania parkietu

Podłoga, niewątpliwie współczesna wykonana jest w formie ułożonego w "jodełkę" parkietu z bliżej nieokreślonego drewna liściastego. Z uwagi na stojące w pomieszczeniu regały dostępna jest tylko w bardzo ograniczonym zakresie w związku z czym nie można w pełni ocenić jej stanu zachowania. Wydaje się ona jednak w pełni stabilna. W dostępnych miejscach nie zauważono ubytków klepek ani występowania pomiędzy nimi znacząco większych szczelin. Parkiet był w przeszłości cyklinowany i lakierowany bez usuwania regałów. Widoczna pod nimi powierzchnia podłogi jest znacznie zbrudzona a lakier ma barwę ciemnobrązową. W dostępnych partiach lakier jest w wielu miejscach przetarty a odsłonięte drewno ma barwę szarą. W kilku miejscach widoczne są zachłapania i ciemne przebarwienia drewna powstałe na skutek zalania lub przypalenia.

2.9.2. Stan zachowania metalowych drzwi – 2 sztuki

Drzwi wykonane z blaszanych arkuszy na konstrukcji wykonanej ze stalowych płaskowników. Pozostają w dobrym stanie bez oznak korozji metalu. Pokryte obecnie w czarną farbą.

2.10. IV piętro

2.10.1. Stan zachowania metalowych schodów i balustrad

3.0. Ogólne założenia konserwatorskie dla poszczególnych zabytkowych elementów wyposażenia wnętrza Ratusza:

3.1. Konserwacja kamiennych portali

1. Wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej, rejestrującej wszystkie etapy prac konserwatorskich
2. Pobranie próbek do badań petrograficznych
3. W przypadkach występowania warstw barwnych - przeprowadzenie identyfikacji
4. Oczyszczenie powierzchni kamienia przy pomocy pary wodnej pod ciśnieniem
5. Usunięcie nieestetycznych i niestabilnych uzupełnień pochodzących z poprzednich prac konserwatorskich
6. Usunięcie zaplamień na drodze ekstrakcji do rozszerzonego środowiska z wykorzystaniem chłonnych okładów np. bentonitowych
7. Uzupełnienie ubytków przy pomocy zaprawy mineralnej barwionej w masie, imitującej piaskowiec
8. Scalenie kolorystyczne powierzchni uzupełnień z kamieniem
9. Wszelkie nowo odkryte elementy na obiektach, poszerzające o nich wiedzę o obiekcie będą na bieżąco konsultowane na etapie wykonawczym i kwestie sposobu dalszego postępowania ustalony komisyjnie

3.2. Konserwacja kamiennych schodów

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej, rejestrującej poszczególne etapy prac
2. Pobranie próbek do badań petrograficznych
3. Oczyszczenie powierzchni kamienia przy pomocy pary wodnej pod ciśnieniem
4. Usunięcie nieestetycznych i niestabilnych uzupełnień pochodzących z poprzednich prac konserwatorskich
5. Uzupełnienie ubytków przy pomocy zaprawy mineralnej barwionej w masie, imitującej piaskowiec
6. Scalenie kolorystyczne powierzchni uzupełnień z kamieniem

3.3. Renowacja kamiennych parapetów

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej, rejestrującej poszczególne etapy prac
2. Oczyszczenie powierzchni kamienia przy pomocy pary wodnej pod ciśnieniem oraz rozpuszczalników organicznych do usuwania past woskowych
3. Zabezpieczenie powierzchni parapetów preparatem o właściwościach hydrofobowych oraz zabezpieczających piaskowiec przed zabrudzeniami

3.4. Renowacja kamiennych posadzek i cokołów przyposadzkowych

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej, rejestrującej poszczególne etapy prac

2. Oczyszczenie powierzchni kamienia przy pomocy pary wodnej pod ciśnieniem oraz rozpuszczalników organicznych do usuwania past woskowych
3. Zabezpieczenie powierzchni posadzek preparatem o właściwościach hydrofobowych oraz zabezpieczających piaskowiec przed zabrudzeniami

3.5. Renowacja metalowych elementów wyposażenia (drzwi metalowe, balustrady itp.)

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej, rejestrującej poszczególne etapy prac
2. Usunięcie z powierzchni metalu starych powłok malarskich
3. Zabezpieczenie powierzchni metalu specjalną farbą antykorozyjną. Kolor powierzchni metalowych zostanie określony na etapie wykonawczym

3.6. Konserwacja pomnika króla Stanisława Augusta Poniatowskiego

1. Badania stratygraficzne warstw polichromii oraz identyfikacja pierwotnej kolorystyki pomnika
2. Identyfikacja sztucznego kamienia, z którego wykonany jest pomnik
3. Usunięcie wtórnych warstw przemalowań
4. Wzmocnienie osłabionych partii sztucznego kamienia oraz podklejenie łuszczących się warstw oryginalnej polichromii
5. Uzupełnienie drobnych ubytków w sztucznym kamieniu zaprawą mineralną zbliżoną do oryginału
6. Uzupełnienie ubytków w oryginalnych warstwach polichromii w technice zbliżonej do oryginału metodą punktowania
7. Zaleca się przywrócenie metalowego płotka (widoczny na zdjęciu archiwalnym)

3.7. Pracownia naukowa Gabinet kierownika oddziału Muzeum -prace konserwatorskie przy ścianach i sklepieniach

Wariant A

1. Przeprowadzenie badań stratygraficznych
2. Korekta, doprecyzowanie programu prac konserwatorskich
3. W zależności od wyników badań: usunięcie tynków znacznie osłabionych i odspojonych od podłoża lub ich zachowanie i konserwacja
4. W wypadku zachowania historycznych tynków / polichromii
5. Precyzyjne usunięcie wtórnych tynków
6. Zabezpieczenie historycznych tynków/polichromii - konsolidacja preparatami krzemoorganicznymi, podklejenie miejsc odspojonych od podłoża przy pomocy spoiw mineralnych
7. Uzupełnienie ubytków tynków, zaprawą czysto mineralną o analogicznym spoiwie i podobnej strukturze
8. Lokalne uzupełnieni pobiół/warstw malarskich

Wariant B. W wypadku stwierdzenia obecności wyłącznie współczesnych tynków

1. Usunięcie zdegradowanych i odspojonych tynków.

2. Uzupełnienie ubytków tynków zaprawą analogiczną do zaprawy zachowanej. Wstępnie dopuszcza się zaprawę wapienno-piaskową z niewielką domieszką cementów
3. Opracowanie powierzchni tynków
4. Wyrównanie chłonności
5. Malowanie farbami o optycznie matowej powierzchni. Proponuje się użycie farb silikatowych.

3.8. Mała klatka schodowa z Sali Renesansowej - - renowacja drewnianych stopni

Schody są murowane. Podstopnice wraz ze ścianami klatki schodowej są otylkowane i malowane. Stopnie pokryte są drewnianą okładziną wykonaną z drewna dębowego. Drewniana okładzina jest niewątpliwie współczesna. Jej stan zachowania jest stosunkowo dobry. Nie stwierdzono żadnych śladów żerowania owadów lub rozwoju grzybów domowych. Stopnie noszą ślady sporadycznego użytkowania. Lakier na powierzchni jest w ich środkowej części przetarty. Powierzchnie stopni są równe, tylko krawędzie są nieco zaokrąglone. Na płaszczyznach stopni, wzdłuż krawędzi naklejone są taśmy antypoślizgowe, częściowo wytarte lub zerwane. Powierzchnie stopni są znacznie zabrudzone. Wszystkie stopnie są stabilne. W związku z tym nie przewiduje się ich demontażu. Wszystkie prace mogą zostać przeprowadzone na miejscu.

1. Usunięcie taśm antypoślizgowych
2. Usunięcie pozostałości lakierów z powierzchni stopni. Mechaniczne, wspomagane środkami chemicznymi (preparatami do usuwania starych powłok malarskich i rozpuszczalnikami) lub strumieniem gorącego powietrza. W takim przypadku zalecane jest używanie opalarek o regulowanej temperaturze strumienia powietrza.
3. Szlifowanie powierzchni stopni, mechaniczne przy użyciu papierów ściernych
4. Profilaktyczne zabezpieczenie drewna preparatami owadobójczymi i grzybobójczymi dopuszczonymi do stosowania w miejscach przeznaczonych na stały pobyt ludzi.
5. Ewentualne w razie konieczności zabezpieczenie przeciwpożarowe.
6. Estetyczne wykończenie powierzchni drewna lakierem. Proponuje się użycie lakierów podłogowych o matowej powierzchni.

3.9. Sala Wielka – II piętro; nr 11, Sala Południowa – II piętro; nr 10 (renowacja drewnianych stropów i drewnianych parapetów

Ponieważ we wszystkich wskazanych pomieszczeniach stropy i parapety mają tą samą budowę, podobny charakter i stan zachowania opracowano dla nich wspólny program prac

konserwatorskich.

Stropy

Stropy w pomieszczeniach nr. 10-12 pochodzą z czasów powojennej odbudowy ratusza. Są więc stosunkowo współczesną rekonstrukcją / aranżacją historycznych wnętrz. Ich stan techniczny nie budzi większych zastrzeżeń. Nie stwierdzono śladów żerowania owadów bądź rozwoju grzybów domowych. Pęknięcia i niewielkie szczeliny widoczne pomiędzy poszczególnymi elementami konstrukcji są skutkiem pracy drewna. W stabilnych klimatycznie warunkach wnętrz muzealnych nie powinny się pogłębiać i zapewne pozostają bez wpływu na jego właściwości konstrukcyjne. Powierzchnie stropów są zakurzone. Belki przyścienne w wielu miejscach zostały zabrudzone podczas malowania ścian. Największy problem natury estetycznej stanowi sposób montażu instalacji elektrycznych, przeciwpożarowych itp. na powierzchni belek stropowych.

Przy braku przesłanek ściśle konserwatorskich, decyzję o sposobie wykończenia powierzchni pozostawia się właścicielowi obiektu.

1. Ocena stabilności konstrukcji
2. Demontaż instalacji
3. Odkurzenie powierzchni stropów
4. Usunięcie zachłapań farbą
5. Profilaktycznie zabezpieczenie drewna preparatami owadobójczymi (i ewentualnie p-poż)
6. Opracowanie powierzchni stropów (werniksowanie / woskowanie). Przy braku przesłanek ściśle konserwatorskich, decyzję o sposobie wykończenia powierzchni pozostawia się właścicielowi obiektu.
7. Ponowny montaż instalacji z ukryciem przewodów nad konstrukcją stropu i zamaskowaniem czujek.

Parapety

Parapety okienne, podobnie jak stropy w pomieszczeniach są współczesne. Wykonane są, z drewna dębowego, którego stan zachowania nie wzbudza większych zastrzeżeń. Nie stwierdzono śladów żerowania owadów ani rozwoju grzybów domowych. Ich powierzchnia zabezpieczona jest stosunkowo grubą warstwą lakieru. Niewykluczone, że dla odświeżenia były kilkakrotnie lakierowane. Powierzchnia jest znacznie przyciemniła, pożółkła i nierównomiernie zmatowiona. Miejscami na krawędziach lakier jest przetarty do drewna. Podobnie jak w wypadku stropów miejsca w sąsiedztwie ścian zostały zabrudzone podczas ich malowania.

Celem prac jest przywrócenie parapetom walorów estetycznych i ewentualne zabezpieczenie przed żerowaniem owadów i w ewentualne zabezpieczenie przeciwpożarowe. W wypadku konieczności wymiany okien nie wyklucza się ich demontażu, co może ułatwić przeprowadzenie prac w warunkach warsztatowych.

1. Opracowanie dokumentacji stanu zachowania przed rozpoczęciem prac
2. Ewentualny demontaż parapetów
3. Usunięcie starych powłok lakierniczych mechanicznie, przy użyciu szpachelek, wspomagane preparatami do usuwania starych powłok malarskich, rozpuszczalników lub/ i strumienia gorącego powietrza.
4. profilaktyczne zabezpieczenie drewna preparatem owadobójczym metodą kilkukrotnego pędzlowania
5. Nie wyklucza się zabezpieczenia preparatem grzybobójczym fragmentów drewna mających bezpośredni kontakt z murem.
6. Ewentualne zabezpieczenie przeciwpożarowe
7. Zabezpieczenie powierzchni i opracowanie estetyczne przy pomocy lakierów. Z uwagi na użytkowy charakter i ryzyko sporadycznego narażenia na kontakt z wodą opadową, proponuje się, użycie lakierów. Ponieważ opracowanie powierzchni jest elementem współczesnej aranżacji dobór charakteru lakierów - kolorystyki i stopnia połysku pozostawia się właścicielowi obiektu. Dobór materiałów pozostawia się projektantowi lub wykonawcy w porozumieniu z właścicielem obiektu i nadzorem konserwatorskim.

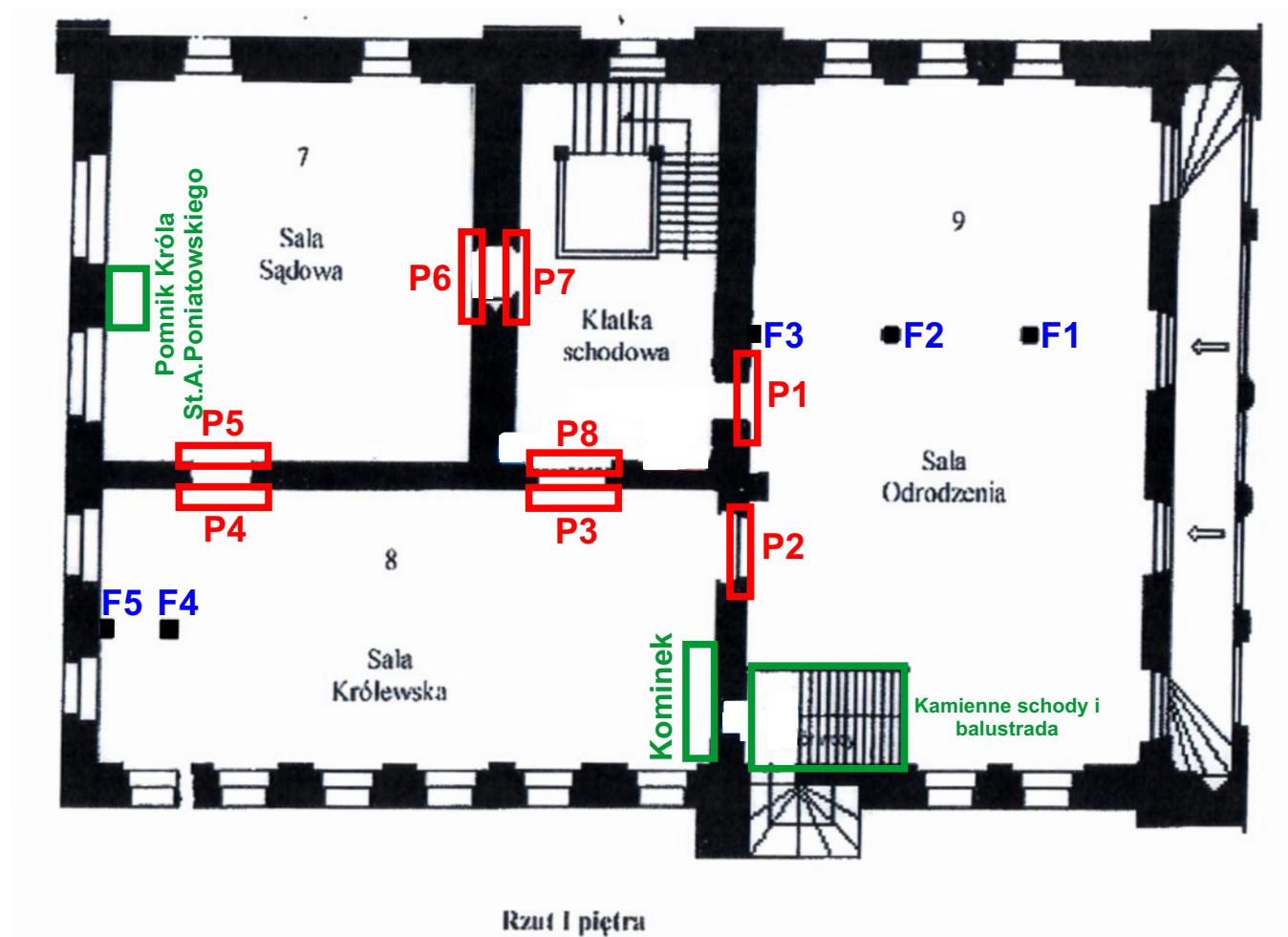
3.10. III piętro – podest - renowacja podłogi

1. Opracowanie dokumentacji stanu zachowania przed rozpoczęciem prac
2. Odślonięcie parkietu - demontaż i wyniesienie stojących na nim regałów i szaf.
3. Cyklinowanie powierzchni mechaniczne.
4. W razie konieczności wymiana pojedynczych, najbardziej zniszczonych, przebarwionych klepek.
5. Ponowne zabezpieczenie powierzchni podłogi lakierem.

Dokumentacja fotograficzna
stanu zachowania poszczególnych
elementów zabytkowego wyposażenia

Elementy kamienne wyposażenia wnętrz

P1

PORTALE

P4

P5

P6

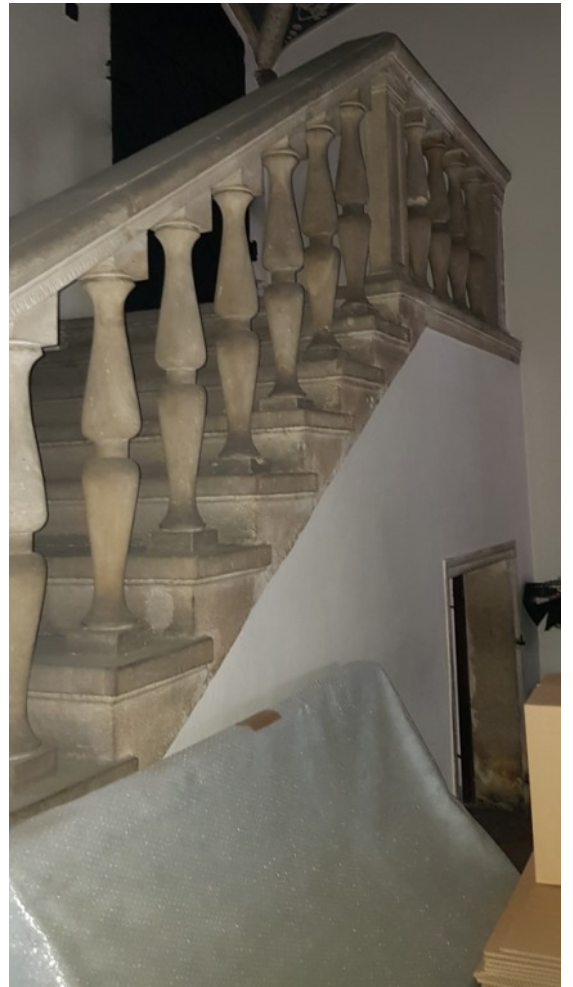
P7

P8

F1

FILARY

F2

Strona 42

F3

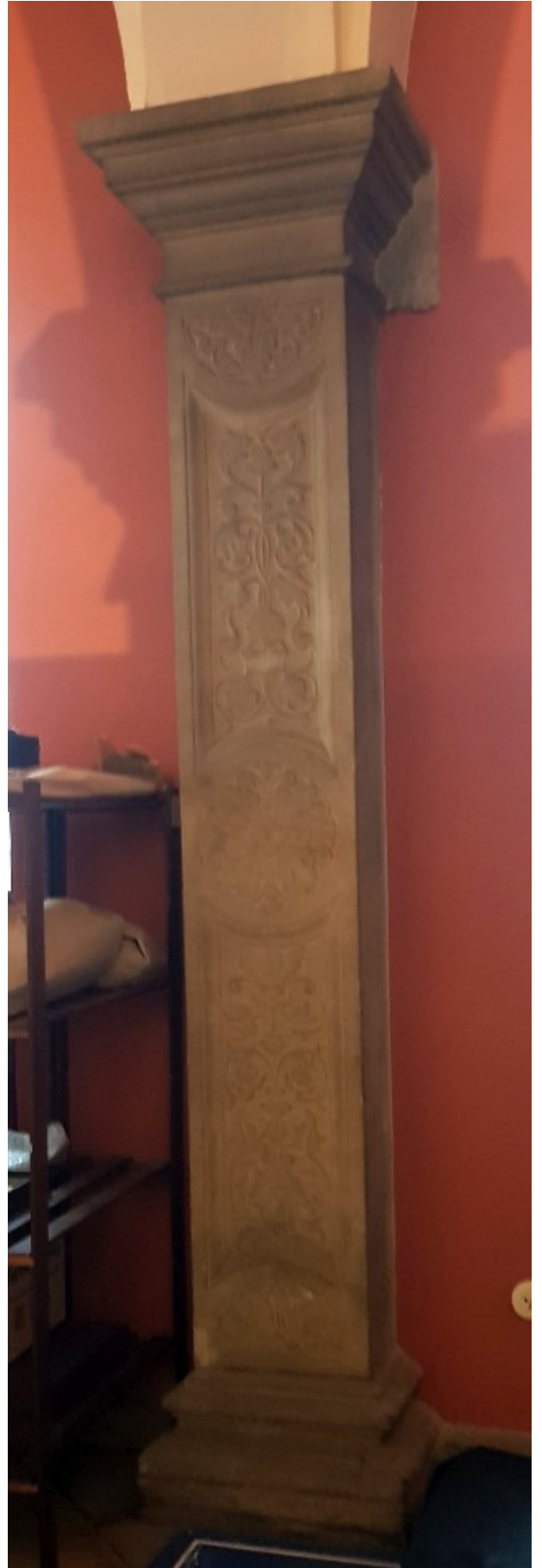

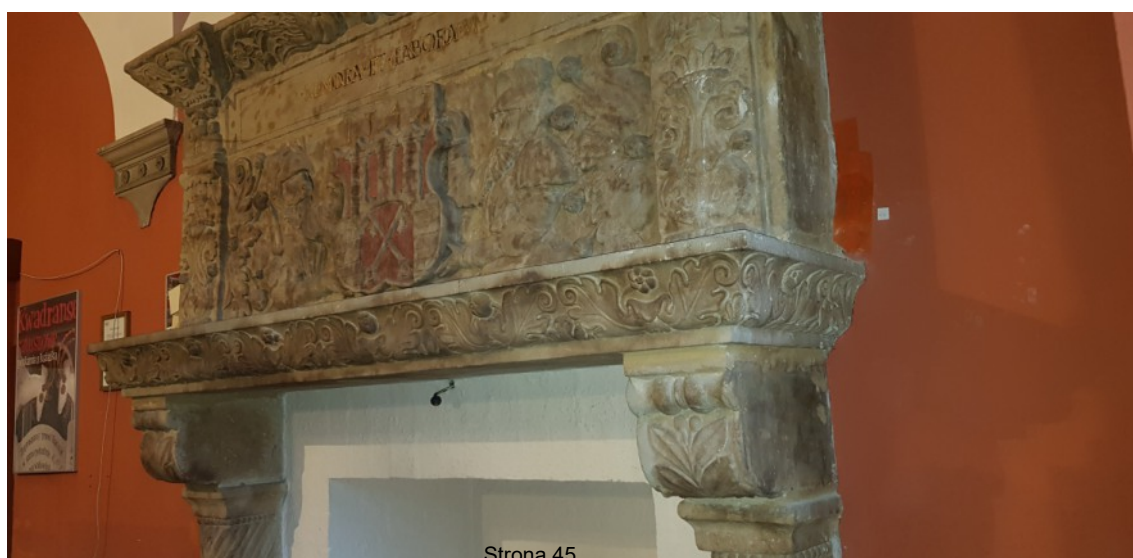
F4

F5

KOMINEK

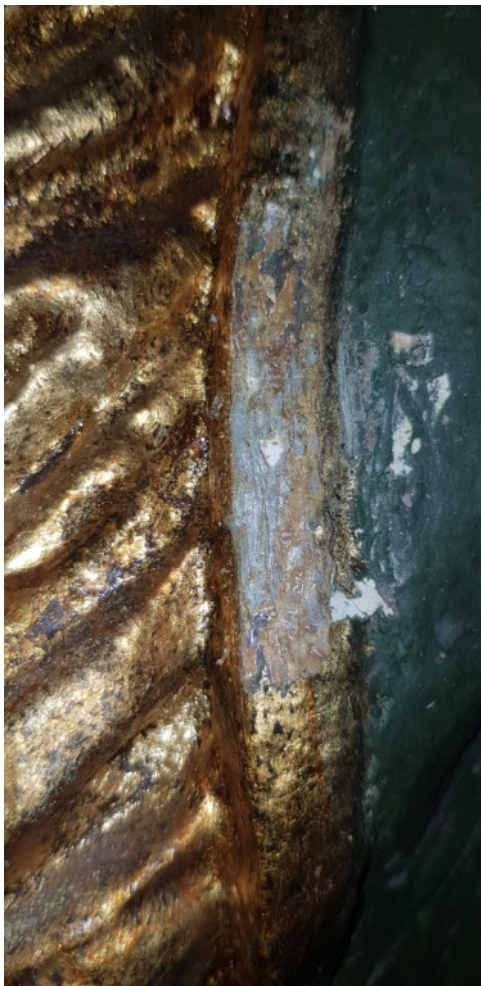

Pomnik Króla Stanisława Augusta Poniatowskiego

Parapety podookienne

Posadzki kamienne

Elementy metalowe wyposażenia wnętrz

I PIĘTRO

II PIĘTRO

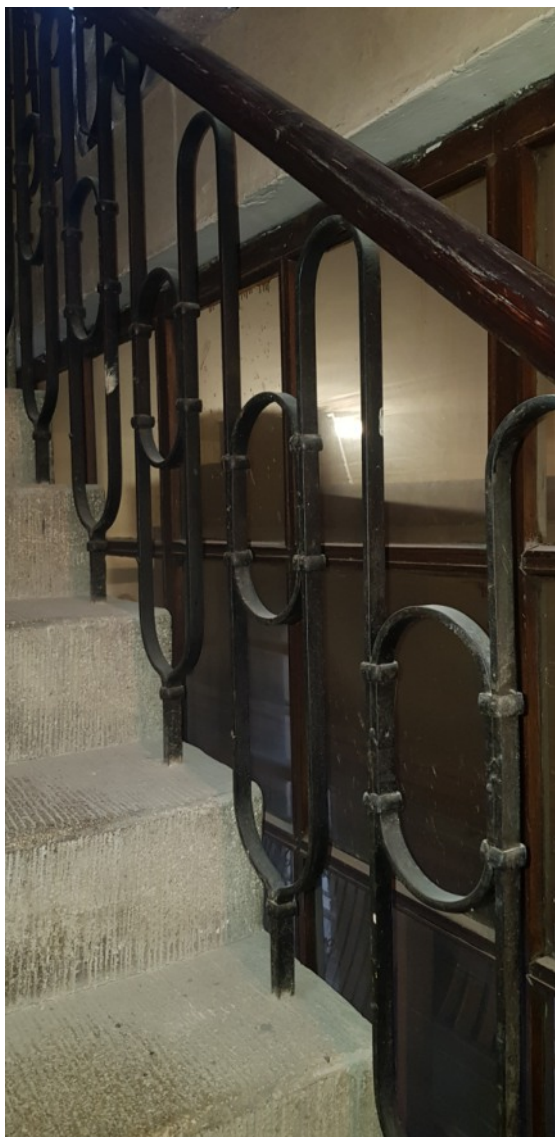

III PIĘTRO

IV PIĘTRO

Pracownia naukowa Gabinet kierownika oddziału Muzeum - parter

-prace konserwatorskie przy ścianach i sklepieniach

Mała klatka schodowa z Sali Renesansowej na II p.; nr 9

- renowacja drewnianych stopni

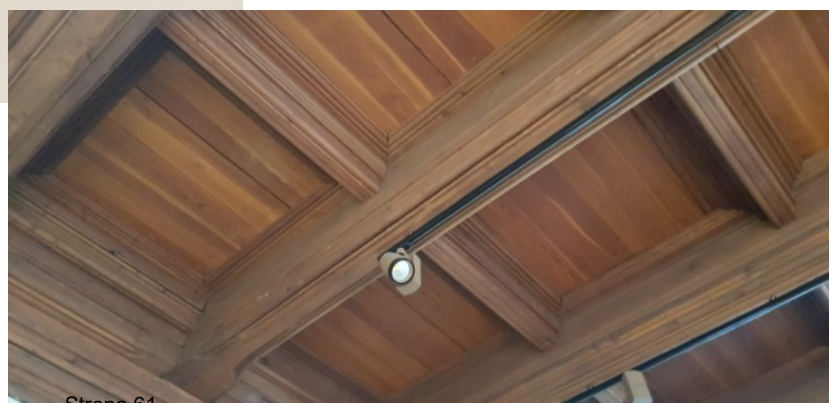
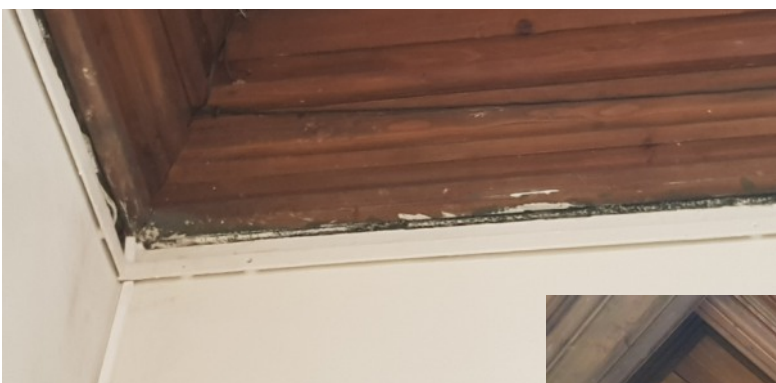

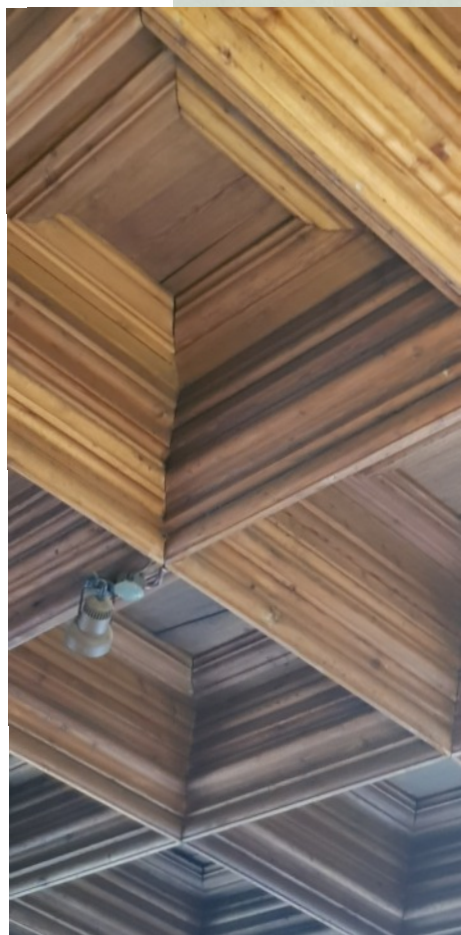
Sala Wielka – II piętro; nr 11
Sala Południowa – II piętro; nr 10

- renowacja drewnianych stropów
- renowacja drewnianych parapetów

III piętro – podest

- renowacja podłogi

